

Kom op voor Europa

Jaarverslag 2014

Documentatiecentrum
Nederlandse Politieke Partijen

**Donderdag 7 juni verkiezingen
voor het Europees Parlement.**

rijksuniversiteit
 groningen

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Het DNPP: documentatie-, onderzoeks- en kenniscentrum	3
Organisatiestructuur	4
Personeelsformatie	5
Collecties	6
Onderzoek	8
Valorisatie	13
Nationale en internationale congressen en workshops	15
Samenwerking	16
Onderwijs	17

Bijlagen

1 Publicaties	18
2 Lezingen, gastcolleges en debatbijdragen	21

Foto omslag: affiche ter gelegenheid van de Europese verkiezingen in 1979 (Collectie DNPP, deelcollectie Roland de Bruijn/D66)

Voorwoord

Het jaar 2014 verliep voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) betrekkelijk rustig doordat er geen verkiezingen plaatsvonden – afgezien van enkele tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen. Daar tegenover stond de voorbereiding van de tijdelijke verhuizing (in 2015) van het DNPP vanwege de renovatie van de Universiteitsbibliotheek, waarin het centrum gevestigd is. Vooral de sanering van een klein deel van de collecties van het DNPP dat niet of nauwelijks met politieke partijen te maken had en die erop gericht was om met minder opslagruimte te kunnen volstaan, bleek veel tijd te vergen.

In de herfst verscheen *Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II*, geredigeerd door Gerrit Voerman en uitgegeven door het Montesquieu Instituut. Ter gelegenheid van de tweede verjaardag van het tweede kabinet-Rutte werd in deze bundel geanalyseerd wat de regeringscoalitie van VVD en PvdA tot stand had gebracht. Op 30 oktober vond de presentatie plaats in Den Haag. Tegen het einde van het jaar verschenen twee onderzoeksrapporten waaraan het DNPP heeft meegewerkt: *Van Den Haag naar Brussel en vice versa. De relatie tussen de europartijen en de Nederlandse lidpartijen, 2009-2012*, en *Rekrutering van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2006, 2010 en 2014. Kandidaatstellingsproblemen vergeleken en verklaard*.

Het DNPP: documentatie-, onderzoeks- en kenniscentrum

Missie

De politiek kan diep in de maatschappij ingrijpen. In het proces van representatie en politieke wilsvorming spelen politieke partijen een cruciale rol, als intermediair tussen samenleving en staat. Het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) bestudeert het functioneren van de politieke partijen en hun evolutie vanaf de komst van de eerste partij tegen het einde van de negentiende eeuw tot heden. De door het DNPP beheerde documentatiecollecties en archieven faciliteren dit onderzoek en ook dat van andere onderzoekers.

Het DNPP is in 1973 opgericht met als doel 'het verschaffen van een systematische en algemeen toegankelijke documentatie van de... ontwikkelingen van de Nederlandse politieke partijen'. Het accent ligt hierbij op hun activiteiten buiten het parlement, aangezien de werkzaamheden van de fracties van de partijen in de Eerste en Tweede Kamer al toegankelijk gemaakt worden door het Parlementair Documentatiecentrum (PDC) van de Universiteit Leiden.¹ Naast deze collectievormende taak heeft het DNPP zich sinds zijn oprichting ook meer en meer toegelegd op het wetenschappelijk onderzoek naar het functioneren van de Nederlandse politieke partijen en de valorisatie van de uitkomsten van dit onderzoek. Deze uitbreiding van de taakstelling van het DNPP werd in 2010 door het College van Bestuur van de RUG formeel gefiatteerd, waarbij het aangaf de ontwikkeling van het DNPP tot een kenniscentrum betreffende de Nederlandse politiek te willen ondersteunen. Als documentatie-, onderzoeks- en kenniscentrum op het gebied van de Nederlandse politiek heeft het DNPP zich een naam verworven. Vanwege deze bekendheid heeft het centrum besloten zijn oude benaming en afkorting te behouden.

De wetenschappelijke medewerkers van het DNPP publiceren veelvuldig over de Nederlandse partijen en de Nederlandse politiek – in vak- en wetenschappelijke publicaties en in Nederlandse en internationale tijdschriften. Ook participeren zij in NWO-projecten of voeren zij onderzoek uit in opdracht van derden, zoals het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zij worden regelmatig benaderd door de media om politieke ontwikkelingen te duiden. Het DNPP beheert daarnaast een aantal collecties, die regelmatig door de eigen en andere onderzoekers worden geraadpleegd. Al geruime tijd digitaliseert het DNPP delen van zijn collecties, zoals de verkiezings- en beginselprogramma's en de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus van de partijen. In het verslagjaar is begonnen met het scannen van de beschikbare jaarverslagen en congresverslagen. Al deze zijn via de website van het centrum toegankelijk (www.dnpp.nl).

¹ Zie www.parlement.com en www.statengeneraal.nl.

Organisatiestructuur

Het DNPP is onderdeel van de Rijksuniversiteit Groningen, en formeel ondergebracht bij de Universiteitsbibliotheek. Waar wenselijk of nodig wordt het Hoofd van het DNPP geadviseerd door een Wetenschappelijk Adviescollege, waarin de Rechtenfaculteit, de Letterenfaculteit en de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen zijn vertegenwoordigd.

Wetenschappelijk Adviescollege

- prof.dr. Frans Zwarts, hoogleraar-bestuurder bij de University Campus Fryslân (UCF) en in de periode 2002-2011 rector magnificus van de RUG (voorzitter), op voordracht van de Bibliotheecaris;
- drs. Eddy de Jonge, algemeen directeur Groninger Archieven, op voordracht van de Bibliotheecaris;
- prof.dr. Frans Stokman, hoogleraar Methoden en Technieken van Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, op voordracht van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen (GMW);
- prof.dr. Dirk Jan Wolffram, hoogleraar Geschiedenis van Bestuur en Politiek in de Moderne Tijd, op voordracht van de Faculteit Letteren;
- prof.mr. Douwe Jan Elzinga, hoogleraar Staatsrecht, op voordracht van de Faculteit Rechtsgeleerdheid;
- drs. Marjolein Nieboer, Bibliotheecaris, adviserend lid.

Het Hoofd van het DNPP is tevens hoogleraar met als leeropdracht 'Ontwikkeling en functioneren van het Nederlandse en Europese partijstelsel'. Zijn leerstoel is verbonden aan de vakgroep Staatsrecht/Internationaal Recht en de vakgroep Rechtstheorie/Rechtssociologie van de Faculteit Rechtsgeleerdheid.

Personeelsformatie

Vaste medewerkers

Drs. Berend de Boer – informatiespecialist (0,6 fte)

Yvonne de Geus – managementassistent en webmaster (1,0 fte)

Dorien van Rheenen – informatiespecialist, tot 1 juli (0,4 fte)

Dr. Simon Otjes – wetenschappelijk medewerker (0,8 fte)

Dr. Kees Teszelszky – informatiespecialist, vanaf 16 augustus (0,4 fte)

Prof. dr. Gerrit Voerman – directeur (1,0 fte)

Tijdelijk medewerker

Drs. Daan van den Akker – medewerker, van 1 maart tot 1 juli (1,0 fte)

Student-assistenten

Mechteld van Duin, van 1 februari tot 1 januari 2015 (0,4 fte)

Gohar Karapetian, van 1 augustus tot 1 oktober (0,5 fte)

Vrijwilligers

George Auping – archiefmedewerker (0,4 fte)

Dr. Paul Lucardie – onderzoeker (0,2 fte)

Collecties

Het DNPP beschikt over een aantal collecties die materiaal bevatten *van en over* de Nederlandse politieke partijen. De laatste categorie bestaat uit overwegend historische en politicologische literatuur (boeken en tijdschriften), alsmede artikelen uit opiniebladen en landelijke kranten als *NRC Handelsblad*, *Trouw*, *de Volkskrant*, *Nederlands Dagblad* en *Reformatorisch Dagblad*. De verzameling krantenknipsels gaat terug tot het begin van de jaren zeventig en is in 2009 afgesloten, toen veel van deze dag- en weekbladen digitaal beschikbaar waren gekomen.

De eerstgenoemde categorie bevat digitaal en gedrukt materiaal van partijen en hun neveninstellingen (hoofdzakelijk wetenschappelijke bureaus, jongeren- en vrouwenorganisaties). Het gaat hier om door deze organisaties uitgegeven boeken, brochures, nota's, rapporten en periodieken (zoals ledenorganen, wetenschappelijke tijdschriften en dergelijke) en hun jaarverslagen, statuten en reglementen, alsmede de verkiezings- en beginselprogramma's van de partijorganisaties. Ook affiches die de partijen hebben gebruikt (met name tijdens de verkiezingscampagnes) maken hiervan deel uit, evenals de gearchiveerde websites en tweets van de politieke partijen, hun nevenorganisaties en hun Kamerleden. Naast dit grotendeels voor de openbaarheid bestemde materiaal omvat deze categorie ook niet-openbaar materiaal, zoals de bij het DNPP gedeponeerde archieven van partijen (onder meer de VVD, D66 en DS'70) en van een aantal politici en partijbestuurders. Het zogeheten 'geluidsarchief' bevat naast interviews met politici (veelal gehouden in het kader van een specifiek onderzoek) integrale geluidsopnames van belangrijk geachte partijbijeenkomsten, zoals congressen en partijraden.

Voor een uitgebreid en geactualiseerd overzicht van het door het centrum beheerde, in een aantal uiteenlopende collecties ondergebrachte materiaal van en over partijen wordt verwezen naar de website van het DNPP (www.dnpp.nl). Daar is ook aangegeven hoe toegang kan worden verkregen tot de bij het DNPP gedeponeerde archieven van partijen en personen, en tot de gearchiveerde websites en tweets.

In september 2010 is een begin gemaakt met de systematische retrospectieve digitalisering van de collecties, deels in het kader van het in 2013 afgeronde project 'Political Mashup'. In 2014 werden deze werkzaamheden voortgezet. Na de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus werden nu de beschikbare jaar- en congresverslagen van de partijen gescand. De digitale versies van deze documenten zijn opgeslagen in een repository en zijn daarmee toegankelijk via de website van het DNPP en *full text* doorzoekbaar.

Naast aanvullingen op de partijarchieven van D66 en VVD door de landelijke bureaus van deze partijen ontving het DNPP in het verslagjaar meerdere schenkingen van particulieren. Enkele worden hier genoemd. T.M. Verhoef deponeerde het (in omvang geringe) persoonlijk archief van Ria Beckers, partijleider van de Politieke Partij Radikalen (PPR) en later van GroenLinks, inclusief het ijzeren gevelbord van het landelijk bureau van de PPR in Amsterdam. Het Atra Kenniscentrum voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis in Amsterdam schonk een hoeveelheid documentatiemateriaal, waaronder een verkiezingsprogramma van de in 1966 opgerichte Partij voor Ongehuwden. Aan de affichecollectie werden zo'n 250 nieuwe exemplaren toegevoegd die door partijen zijn gebruikt bij de verkiezingen voor de gemeenteraden in maart en voor het Europees Parlement in mei. Twee derde van de posters werd verkregen als digitaal bestand.

Lopend documentatieproject: Twitter Archief

- Sinds 2001 archiveert het DNPP de websites van de Nederlandse politieke partijen. In het verslagjaar zijn daar hun tweets bijkomen. In 2013 was het DNPP gestart met de voorbereidingen voor het verzamelen en opslaan van de tweets van Nederlandse politici, politieke partijen en hun neveninstellingen. Deze tweets zijn opgenomen in een speciaal daarvoor ingerichte repository.

Bovenstaande foto: Gevelbord PPR, uit het persoonlijk archief van Ria Beckers

Onderzoek

Op 30 oktober werd in Den Haag de door Voerman geredigeerde bundel *Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II* gepresenteerd. Naar aanleiding van het tweejarig bestaan van het tweede kabinet-Rutte analyseerden een aantal deskundigen in deze publicatie wat de regeringscoalitie van VVD en PvdA tot stand had gebracht en op welke wijze, gezien de minderheid van de coalitie in de Eerste Kamer. Tijdens het door het DNPP en het Montesquieu Instituut georganiseerde symposium 'Halverwege' werd onder meer het woord gevoerd door auteur dr. Simon Otjes.

In 2014 werd door het DNPP aan verschillende (in uiteenlopende mate extern gefinancierde) onderzoeksprojecten meegewerkt, die deels ook door het centrum zelf waren opgezet.

Afgeronde onderzoeksprojecten

- Onderzoek 'Relatie Nederlandse partijen en de Europese partijverbanden', mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (eerste deel begin 2010 afgerond; het tweede deel is op 1 augustus 2010 gestart, uitgevoerd door dr. Edwin van Rooyen). Nadat in de eerste fase is nagegaan hoe de besluitvorming rond de kandidaatstelling en de opstelling van de programma's bij Europese verkiezingen van juni 2009 is verlopen en in welke mate de Europese partijen op deze terreinen invloed hebben uitgeoefend op de nationale partijorganisaties, richtte het onderzoek zich in de vervolgstudie op de relaties tussen enerzijds Tweede Kamerleden van een partij en anderzijds de leden van de eurodelegatie (onderdeel van de fractie in het Europees Parlement), dan wel de europartij. In het verslagjaar werd dit project afgerond met de publicatie *Van Den Haag naar Brussel en vice versa. De relatie tussen de europartijen en de Nederlandse lidpartijen, 2009-2012*.
- Onderzoek 'Kandidaatstelling van politieke partijen bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2014', gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en uitgevoerd door Voerman in samenwerking met prof.dr. M. Boogers (Universiteit Twente). In 2006 deed het DNPP samen met Boogers voor het eerst onderzoek naar de rekrutering van kandidaten door politieke partijen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart. Achterliggende gedachte was dat door het aanhoudende ledenverlies van met name de grote politieke partijen deze meer problemen zouden ervaren bij het vinden van geschikte kandidaten. Bij de raadsverkiezingen van 2010 werd het onderzoek opnieuw uitgevoerd. Het huidige project is gestart in oktober 2013. In december 2014 werd de definitieve versie van het rapport opgeleverd.

Lopende onderzoeksprojecten

- Project 'The presidents of the European Commission'. Bundel met biografische schetsen van de voorzitters van de Europese Commissie (1958-2012), uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. Jan van der Harst (afdeling Internationale Betrekkingen en Internationale Organisaties, RUG) en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (in 2010 gestart). Dit project beoogt de totstandkoming van een Engelstalige bundel met de biografische schetsen van de elf voorzitters die leiding hebben gegeven aan de Europese Commissie vanaf haar aantreden in 1958. Over deze personen en hun bijdrage aan de Europese integratie is tot op heden geen comparatief overzichtswerk verschenen. De aangezochte auteurs zijn internationaal erkende biografen die eerder al over hun protagonist hebben geschreven, of die specialist zijn op het terrein van de geschiedenis van de Europese integratie in hun land. In november 2012 had in Groningen een bijeenkomst plaats met vrijwel alle auteurs, waar de ontwerp teksten van de verschillende hoofdstukken werden besproken. Het is de bedoeling dat de bundel in 2015 zal verschijnen.
- Project 'Rural protest groups and populist political parties', uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. Dirk Strijker (Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, RUG), en dr. Ida Terluin (Landbouw Economisch Instituut, Wageningen University en Researchcentrum), mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut. Centraal in dit project staat de vraag waarom sommige rurale protestgroeperingen zich ontwikkelen tot populistische partijen en andere niet. Nagegaan wordt in welke mate onder meer de aard van het protest, de positie van de gevestigde partijen en de actoren binnen de protestgroepen hierbij een rol spelen. In mei 2012 vond in Groningen de workshop 'Rural Populism' plaats. De papers van de deelnemers zullen worden gebundeld in een boek, dat in 2015 zal verschijnen.
- Bundel 'De Nederlandse opstelling in Europa', uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. Jan van der Harst (afdeling Internationale Betrekkingen en Internationale Organisaties, RUG), en dr. Hans Vollaard (universitair docent Nederlandse en Europese politiek, Instituut Politieke Wetenschap, Universiteit Leiden) en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (gestart op 1 april 2012). Deze studie beoogt een historisch overzicht te geven van de standpunten die de diverse politieke en maatschappelijke spelers in Nederland hebben ingenomen ten aanzien van de Europese integratie en de Europese Unie. Daarmee vult zij een leemte in de historiografie. De focus van de bundel ligt vooral op de periode 1970-2010, omdat juist over deze jaren nog betrekkelijk weinig is gepubliceerd. In elk hoofdstuk komt een politieke actor aan bod: kabinetten, politieke partijen, het parlement, rechters, ambtenaren, belangengroepen, burgers en de media. Deze bundel zal in 2015 verschijnen.
- Onderzoek 'De rol van wetenschappelijke partij-instituten in de agendavorming van politieke partijen', in samenwerking met prof.dr. Arco Timmermans (afdeling Public

Affaires, Universiteit Leiden) en dr. Edwin van Rooyen, en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (gestart op 1 februari 2012). Wetenschappelijke bureaus van politieke partijen hebben tot taak de visievorming van partijen te ondersteunen. In hoeverre deze instituten erin slagen de politieke agenda van de partijen te beïnvloeden, is onbekend. Dit project beoogde door middel van een voorstudie de eerste empirische onderzoeksgegevens te leveren. De publicaties van de bureaus uit de periode 2000-2010 zijn inmiddels geïnventariseerd, gedigitaliseerd en systematisch geanalyseerd. Daarnaast zijn interviews gehouden met de directeurs van de wetenschappelijke bureaus, met als doel het functioneren van deze instituten in kaart te brengen.

- Onderzoek 'De relatie tussen de europartijen en de Nederlandse partijen, 1974-2014', volledig door het DNPP uitgevoerd en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (gestart op 1 november 2012). Europartijen worden geacht een representatieve rol te spelen in het democratische proces op Europees niveau. Aan deze organisaties wordt in de Europese wet- en regelgeving dan ook grote waarde gehecht, maar hun positie in de politieke praktijk laat te wensen over. Niettemin kunnen de europartijen volgens politicologen uitgroeien tot dominante politieke actoren op Europees niveau. Ondanks hun formele status en hun potentieel belangwekkende positie bestaat er in Nederland geen studie die de relatie tussen de europartijen en de Nederlandse lidpartijen in kaart brengt. Dit project wil in deze historiografische leemte voorzien met een Engelstalige monografie die de periode beschrijft vanaf het ontstaan van de europartijen (als federaties) in het midden van de jaren zeventig tot aan de Europese verkiezingen van 2014. Daarbij zal ook worden ingegaan op de vraag wat de bijdrage is geweest van de Nederlandse lidpartijen aan deze evolutie van de europartijen in de richting van meer betekenisvolle verbanden, en in welke mate zij dit proces hebben gestimuleerd of juist afgeremd.
- 'What's Left of the Radical Right? Populist Radical Right Parties and the Economy', uitgevoerd door Otjes en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut. Een substantieel deel van het electoraat in Westerse landen is ontvankelijk gebleken voor een combinatie van enerzijds autoritaire oplossingen van maatschappelijke vraagstukken en anderzijds linkse oplossingen van sociaaleconomische problemen. De vraag die in dit project centraal staat is of rechts-radical populistische partijen deze electoraal lonende formule hebben overgenomen en ten aanzien van het te voeren sociaaleconomisch beleid naar links zijn opgeschoven. Op een bijeenkomst op 3 en 4 oktober 2013 in Groningen presenteerden een deelnemers uit een aantal overwegend Noordwest-Europese landen hun analyses van de programmatische evolutie van 'hun' partijen. Dit project beoogt de totstandkoming van een bundel waarin de opstelling van deze partijen ten aanzien van sociaaleconomische issues vanaf het midden van de jaren negentig wordt weergegeven.

Nieuwe onderzoeksprojecten

- Boek over de verkiezingsaffiches van het CDA en zijn voorlopers, in samenwerking met het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA (WI), en gefinancierd door de Dr. Abraham Kuypersstichting en de Stichting Dr. Schaepmanfonds. Dit project is gestart in januari 2014. Namens het WI is Maaike Kamps bij dit project betrokken.
- 'Breuklijnen onder Groningen en breuklijnen in kiesgedrag', uitgevoerd door Otjes, in samenwerking met prof.dr. Tom Postmes (hoogleraar Sociale Psychologie, RUG) en dr. Katherine Stroebe (universitair hoofddocent Sociale Psychologie, RUG) en medegefinancierd door het Instituut Sustainable Society van de RUG. Doel van dit onderzoek is na te gaan in hoeverre de aardbevingen in Groningen het vertrouwen van de bewoners van deze regio in de (nationale) politiek hebben beïnvloed en of dit een rol heeft gespeeld bij hun stemgedrag bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 (met name de keuze voor lokale protestpartijen).
- 'Pillarization and Depillarization Tested in Digitized Media Historical Sources (Pide-mehs)', uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. Huub Wijffes van de afdelingen Mediastudies van de universiteiten van Amsterdam en Groningen en met het Netherlands eScience Center, dat ook dit project financierde. In dit onderzoek, dat in februari is begonnen, wordt nagegaan in hoeverre de door onder meer de politicoloog Arend Lijphart veronderstelde loyaliteit van de media (in dit verband: dagbladen) in het klassieke verzuilde tijdvak 1918-1967 terug te vinden is in hoeveelheid kopij waarmee kranten over politiek hebben bericht. Daartoe zal de gedigitaliseerde collectie van Nederlandse dagbladen van de Koninklijke Bibliotheek uit deze periode worden geanalyseerd.
- Promotieproject 'Biografie A. van der Louw', in samenwerking met prof.dr. Hans Renders van het Biografie Instituut van de RUG, gefinancierd door onder meer de VARA en de gemeente Rotterdam en van start gegaan op 1 april. André van der Louw (1933-2005) was bestuurslid van de Arbeiders Jeugd Centrale (AJC), werkte als redacteur bij de VARA-gids en was betrokken bij de vernieuwing van de PvdA. Verder was hij burgemeester van Rotterdam, minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk, KNVB-sectievoorzitter, voorzitter van de VARA en van de NOS. De biografie beoogt een bijdrage te leveren aan de kennis van de naoorlogse politieke geschiedenis, in het bijzonder de ontwikkeling van sociaaldemocratische politiek in Nederland, stedelijk bestuur en omroep politiek. Het promotieproject wordt uitgevoerd door drs. Chris Hietland dient in 2018 te zijn afgerond.

In het kader van sommige van deze projecten, maar ook los daarvan, publiceerden de wetenschappelijke medewerkers in 2014 in Nederlandse en internationale tijdschriften en bundels. Voor een overzicht van deze publicaties wordt hier verwezen naar bijlage 1.

Het onderzoek van het DNPP maakt deel uit van het interdisciplinaire onderzoeksprogramma Public Trust and Public Law (PTPL) van de Rechtenfaculteit.

Promoties

Voerman was lid van de manuscriptcommissie betreffende het proefschrift van Carel Horstmeier, *Stepchild of the international community. The recognition policy of the GDR in West Europe 1949-1973*. De promotie vond op 20 februari 2014 plaats aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was in het verslagjaar ook lid van de manuscriptcommissie betreffende het proefschrift van Josje den Ridder met als titel *Schakels of obstakels? Nederlandse politieke partijen en de eensgezindheid, verdeeldheid en representativiteit van partijen*. Deze promotie vond op 12 november plaats aan de Universiteit Leiden.

Valorisatie

Valorisatie, het delen van kennis met een breed publiek, is naast de collectievorming en het onderzoek de derde taak van het DNPP. Naast het publiceren in wetenschappelijke tijdschriften en bundels presenteerden de medewerkers de uitkomsten van hun onderzoek ook in vakpublicaties, werkten zij mee aan *De Hofvijver*, de elektronische nieuwsbrief van het Montesquieu Instituut (zie bijlage 1), en beantwoordden zij vragen van de media en andere belangstellenden, zoals onderzoekers en studenten. Met dit alles leverden zij een bijdrage aan het maatschappelijke en politieke debat.

Halverwege?

Zoals hierboven al werd vermeld, verscheen in het verslagjaar de bundel *Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II*, geredigeerd door Voerman, over wat het tweede kabinet-Rutte van VVD en PvdA in zijn eerste twee jaren tot stand had gebracht. In de reeks over de Nederlandse politiek, die het DNPP en Uitgeverij Boom te Amsterdam zijn begonnen, verscheen in het verslagjaar geen publicatie.

Jury Prinsjesboekenprijs

Om meer bekendheid te geven aan boeken over Nederlandse politiek, werd in 2013 de Prinsjesboekenprijs ingesteld voor het beste boek dat in het voorafgaande parlementaire jaar in dat genre is verschenen. DNPP-directeur Voerman maakt sindsdien deel uit van de jury die de prijs moet toekennen. Winnaar van de Prinsjesboekenprijs in 2014 was de historicus Piet de Rooy, met zijn boek *Ons stipje op de waereldkaart*. De prijs, die een onderdeel is van het Prinsjesfestival dat aan de vooravond van Prinsjesdag plaatsvindt, werd op 15 september uitgereikt in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag.

Media

De wetenschappelijke medewerkers van het DNPP worden regelmatig benaderd door de media met het verzoek om commentaar te geven op actuele ontwikkelingen in de Nederlandse partijen of meer algemeen in de Nederlandse politiek. In 2014 waren dat onder meer de crisis 'op links' en de verkiezingen voor de gemeenteraden en het Europees Parlement waarover redacteurs van dag- en weekbladen contact zochten. Het betrof hier onder meer *Algemeen Dagblad*, *Het Financieele Dagblad*, *Nederlands Dagblad*, *NRC Handelsblad*, *Het Parool*, *Reformatorisch Dagblad*, *Trouw*, *de Volkskrant*, een aantal regionale kranten en het ANP. Daarnaast werden de medewerkers geïnterviewd in programma's op de radio.

Aan het begin van elk jaar presenteert het DNPP een totaaloverzicht van de ledentallen van de in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen in het voorgaande jaar. Ook dit keer was de mediabelangstelling voor de verzamelde ledentallen groot.

Dienstverlening

De daling van het aantal bezoekers van de studiezaal van het DNPP hield ook in 2014 aan. In het verslagjaar waren het er zo'n 550. Niet alleen is steeds meer materiaal door digitalisering op het internet beschikbaar gekomen, daarnaast worden de boeken uit de DNPP-collectie sinds 1 september 2013 uitgeleend, wat mede de teruggang van het aantal bezoekers verklaart. Daarbij komt dat het DNPP sinds 2014 geen bronnencolleges voor geschiedenisstudenten meer verzorgt, als gevolg van wijzigingen in het curriculum van de opleiding Geschiedenis van de RUG. Dit heeft ertoe geleid dat het DNPP veel minder geschiedenisstudenten trekt. Het aantal verzoeken per telefoon of email nam licht af, tot zo'n 850. Vooral masterstudenten van verschillende disciplines (geschiedenis, journalistiek, politicologie, sociologie) deden een beroep op het DNPP. Daarnaast meldden zich aio's en andere (soms uit het buitenland afkomstige) wetenschappers, journalisten, HBO-studenten, leerlingen van middelbare scholen en soms ook belangstellende burgers.

Website

De website van het DNPP is een belangrijk medium ten behoeve van de valorisatie. Alle in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen hebben een eigen overzichtspagina, waarop gelinkt wordt naar bijvoorbeeld een historisch overzicht van deze partij en haar ledentallen, verkiezings- en beginselprogramma's, statuten, reglementen, jaarverslagen en dergelijke. De website biedt ook toegang tot de repositories van het DNPP, met daarin niet alleen gedigitaliseerde partijdocumenten, affiches en artikelen uit de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus van de partijen, maar ook vele artikelen en een aantal boeken die zijn geschreven door de wetenschappelijk medewerkers.

Het aantal bezoeken ('sessies') van de website van het DNPP steeg in 2014 voor het eerst weer na een periode van vijf jaar; van 27.000 in 2013 naar 31.000 dit jaar. Het aantal unieke gebruikers nam eveneens toe, van 18.500 vorig jaar tot 22.500.

Nationale en internationale wetenschappelijke bijeenkomsten

In het verslagjaar 2014 hebben individuele medewerkers van het DNPP deelgenomen aan wetenschappelijke bijeenkomsten (zie voor een overzicht van alle paperpresentaties, lezingen en debatbijdragen bijlage 2).

- Op 7 april sprak Voerman in Den Haag bij de presentatie van de bundel *Politieke partijen: overbodig of nodig* over 'Het functioneren van de Nederlandse politieke partijen'. Deze publicatie verscheen onder auspiciën van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob), als een vervolg op eerdere adviezen en activiteiten van de Rob over de toekomst van politieke partijen. Voerman nam ook deel aan de paneldiscussie, met Rob-voorzitter Jacques Wallage en de voorzitters van D66, GroenLinks en het CDA, respectievelijk Fleur Gräper, Rik Grashoff en Ruth Peetoom.
- Op 13 november presenteerde Voerman het samen met Otjes geschreven paper 'Four flavors of Euroscepticism. The European elections in the Netherlands, May 2014' op de conferentie 'Anti-Europeanism/Euro-skepticism in the wake of the European elections of May 2014'. Deze bijeenkomst was georganiseerd door de Universiteit de Strasbourg en stond in het teken van de eurosceptische en populistische partijen die in mei van het verslagjaar aan de verkiezingen voor het Europees Parlement hadden deelgenomen.

Samenwerking

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste organisaties waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Zoals gebruikelijk ontving het Documentatiecentrum van alle partijen periodieken, brochures, rapporten, programma's en dergelijke. Op hun beurt doen de politieke partijen ook regelmatig een beroep op de collecties van het Documentatiecentrum. In het verslagjaar sprak Voerman met meeste directeuren van de partijbureaus en de wetenschappelijke instellingen van de in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen.

Voerman onderhield verder voor het DNPP de contacten met onder andere het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG), het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (HDC), het Parlementair Documentatiecentrum (PDC), het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), het Katholiek Documentatiecentrum (KDC), ProDemos. Huis voor democratie en rechtsstaat, het Biografie Instituut van de RUG, en het Zentrum für Niederlande-Studien van de Westfälische Wilhelms-Universität in Münster. In het verslagjaar maakte hij deel uit van de Wetenschappelijke Raad van het CPG.

Het DNPP maakt deel uit van het in 2007 opgerichte en in Den Haag gevestigde 'Montesquieu Instituut. Centrum voor Europese parlementaire geschiedenis en constitutionele ontwikkeling'. De andere partners zijn verbonden aan de universiteiten van respectievelijk Leiden, Maastricht en Nijmegen. Het multidisciplinaire onderzoeks- en onderwijsinstituut verricht (vergelijkend) onderzoek naar onder meer parlementen en politieke partijen binnen Europa, de relaties tussen nationale parlementen en het Europees Parlement, de organen van de Europese Unie en de Europese partijorganisaties. Namens het DNPP heeft Voerman zitting in het bestuur. Als gevolg van de in 2013 door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangekondigde bezuinigingsmaatregelen werd voor het verslagjaar de subsidie aan het Montesquieu Instituut gehalveerd.

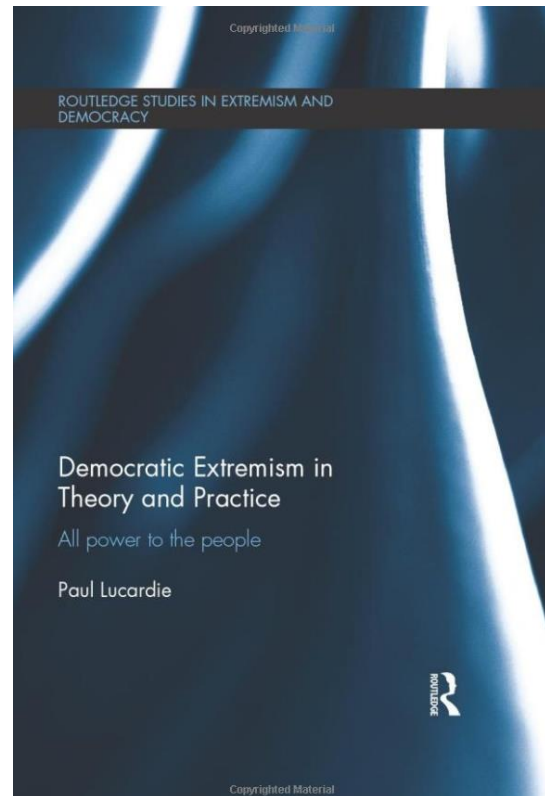
Onderwijs

In september-december gaf Voerman het college Parlementaire Geschiedenis en Politiek Staatsrecht. Op 23 september verzorgde hij een college over politieke partijen in het kader van de cursus 'Inleiding Politicologie' van de Faculteit Rechtsgeleerdheid (vakgroep Rechtstheorie) van de RUG. Op 29 september gaf hij op de Radboud Universiteit Nijmegen in het masterprogramma Politiek & Parlement een gastcollege over de ontwikkeling van de partijendemocratie sinds het einde van de negentiende eeuw.

Bijlage 1. Publicaties

wetenschappelijke publicaties

- Paul Lucardie, *All Power to the People! Democratic Extremism in Theory and Practice* (Londen: Routledge, 2014).
- Paul Lucardie en Monique Leyenaar, 'Representatie zonder politieke partijen. Van utopie naar praktijk', in: Sarah L. de Lange, Monique Leyenaar en Pieter de Jong (red.), *Politieke partijen: overbodig of nodig?* (Den Haag: Raad voor het Openbaar Bestuur, 2014), 165-179.
- Torsten Oppelland en Gerrit Voerman, '(Re)Construction of Christian Democratic party identity in Germany and the Netherlands', in: Wolfgang Tischner en Kordula Kühlem (red.), *Historisch-politische mitteilungen. Archiv für christlich-demokratische Politik*, Heft 21 (Köln/Weimar/Wien: Böhlau Verlag, 2014), 139-158.
- Simon Otjes, 'Animal Party Politics in Parliament', in: Marcel Wissenburg en David Schlossberg (red.), *Political Animals and Animal Politics* (Basingstoke: Palgrave, 2014), 107-122.
- Simon Otjes, 'The Economic Representation Deficit. Reconsidering Economic Policy Congruence between Voters and their Representatives' in: Luciano Bardi, Hanspeter Kriesi and Alexander Trechsel (red.), *Elections in Europe in Times of Crisis* (Florence: European University Institute, 2014), 108-128.
- Simon Otjes, 'How the Economic Crisis Changed the Lines of Conflict in the EU', in: *Intereconomics*, 49 (2014), nr. 1, 19-24.
- Simon Otjes en Tom Louwerse, 'A Special Majority Cabinet? Supported Minority Governance and Parliamentary Behavior in the Netherlands', in: *World Political Science Review*, 10 (2014), nr. 2, 343-363.
- Simon Otjes en Tom Louwerse, 'Spatial models in voting advice applications', in: *Electoral Studies*, 36 (2014), 263-271.
- Simon Otjes en Tom Louwerse, 'Een middenkabinet of een minderheidskabinet? Parlementair stemgedrag tijdens het tweede kabinet-Rutte' in: Gerrit Voerman (red.), *Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II* (Den Haag: Montesquieu Instituut, 2014), 35-48.
- Simon Otjes en Gerrit Voerman, 'The Netherlands', in: *European Journal of Political Research. Political Data Yearbook 2013*, 53 (2014), nr. 1 (dec.), 229-234.

- Gerrit Voerman (red.), *Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II* (Den Haag: Montesquieu Instituut, 2014).
- Gerrit Voerman, “‘Kommunisticheskaya obshchina’ Nederlandov’, in: W. Ostanin en G. Boguslavskaya (red.), *Rossiya – Niderlandy. Dialog kul'tur v evropeyskom prostranstve: Materialy V Mezhdunarodnogo Petrovskowo kongressa* (St. Petersburg: Evropeyskiy Dom, 2014), 99-110.
- Gerrit Voerman, ‘Kandidaatstelling op landelijk niveau’, in: De Lange, Leyenaar en De Jong (red.), *Politieke partijen: overbodig of nodig?*, 45-62.
- Gerrit Voerman, ‘La disperation du communisme aux Pays-Bas’, in: Stéphane Courtois en Patrick Moreau (red.), *Communisme 2014: En Europe, l'éternel retour des communistes 1989-2014* (Parijs: Vendémiaire, 2014), 173-196.
- Gerrit Voerman en Martin van der Linde, ‘De VVD en de Europese liberale partijorganisatie’, in: *Liberaal Reveil*, 55 (2014), 1 (maart), 42-48.
- Gerrit Voerman en Simon Otjes, *Hoe sterkere europartijen kunnen bijdragen aan de Europese representatieve democratie* (policy paper) (Den Haag: Montesquieu Instituut, 2014).

Vakpublicaties

- Joop van Holsteyn, Rianne Harteveld, Huib Pellikaan en Gerrit Voerman, *Verkiezingen van het Europees Parlement 22 mei 2014. Verkiezingsprogramma's met CD-ROM* (Amsterdam: Rozenberg Publishers, 2014).
- Joop van Holsteyn, Huib Pellikaan, Gerrit Voerman en Rianne Harteveld, ‘Introductie: Verkiezingen Europees Parlement 2014’, in: Van Holsteyn en anderen, *Verkiezingen van het Europees Parlement 22 mei 2014*, 6-7.
- Paul Lucardie en Simon Otjes, ‘Een hardnekkig idee. Hoe het basisinkomen uit het politieke debat verdween en weer terugkwam’, in: *De Hofvijver*, nr. 47, 24 november 2014.
- Simon Otjes, ‘Een nieuwe gedoogcoalitie?’, in: *De Hofvijver*, nr. 38, 27 januari 2014.
- Simon Otjes, ‘Waarom 19 maart geen referendum kan zijn voor de landelijke politiek’, in: *De Hofvijver*, nr. 39 24 februari 2014.
- Simon Otjes, ‘Vier wegen uit de crisis. Nederlandse partijen over de Europese crisis’, in: *De Hofvijver*, nr. 42, 19 mei 2014.
- Simon Otjes, ‘Ruzie nekt de nieuwe partij’, in: *de Gelderlander*, 21 juni 2014.
- Simon Otjes, ‘De Tweede Kamer: arena of working parliament?’, in: *De Hofvijver*, nr. 43, 30 juni 2014.
- Simon Otjes, ‘Waarom blijven belastinghervormingen uit?’, in: *De Hofvijver*, nr. 45 (24 september 2014).
- Simon Otjes, ‘Maak Eerste Kamer niet zwakker maar sterker’, in: *de Volkskrant*, 12 november 2014.
- Simon Otjes en Gerrit Voerman, ‘Geef Europese kiezer ook pan-Europese stem’, in: *de Volkskrant*, 19 mei 2014.
- Simon Otjes en Gerrit Voerman, ‘Geen degelijk kabinet?’, in: Gerrit Voerman (red.), *Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II*, 7-20.

- Gerrit Voerman, 'Woord vooraf', in: Voerman (red.), *Halverwege? Tussenbalans kabinet-Rutte II* (Den Haag: Montesquieu Instituut 2014), 5-6.
- Gerrit Voerman, 'Basis van partijen steeds wankeler', in: *Trouw*, 18 januari 2014.
- Gerrit Voerman, 'Dalende ledentallen van politieke partijen leiden tot rekruteringsproblemen', in: *De Hofvijver*, nr. 39, 24 februari 2014.
- Gerrit Voerman, 'Teloorgang gevestigde partijen gaat door', op: www.montesquieu-instituut.nl, 20 maart 2014 (webpublicatie).
- Gerrit Voerman, 'Primaries als panacee? Over de gevolgen van 'brede voorverkiezingen' voor de politieke partij', in: *De Hofvijver*, nr. 43, 30 juni 2014.
- Gerrit Voerman, 'Top drie van de biografie', in: *De Hofvijver*, nr. 44, 14 juli 2014.
- Gerrit Voerman, 'Fractie en frictie', in: *De Hofvijver*, nr. 47, 24 november 2014.
- Gerrit Voerman en Marcel Boogers, *Rekrutering van kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2006, 2010 en 2014. Kandidaatstellingsproblemen vergeleken en verklaard* (Groningen/Tilburg: DNPP/TSPB, 2014).
- Gerrit Voerman en Simon Otjes, 'Nationale partijen moeten inleveren voor een echte Europese partijendemocratie', in: *De Hofvijver*, nr. 42, 19 mei 2014.

Bijlage 2. Lezingen, gastcolleges en debatbijdragen

- Kristof Jacobs en Simon Otjes, 'Explaining reforms of assembly sizes. Reassessing the cube root law relationship between population and assembly size'. Paper gepresenteerd op de General Conference van de European Consortium for Political Research (ECPR), Glasgow, 3-6 september 2014.
- Paul Lucardie, Simon Otjes en Gerrit Voerman, 'Dealing with Ideological Diehards and Eclectic Extremists. The Establishment's Reactions to Political Extremism in the Netherlands'. Paper gepresenteerd op de Joint Sessions van de ECPR, Salamanca, 10-15 april 2014.
- Simon Otjes, 'Economic Policy Positions during the European Budgetary Crisis: the Netherlands 2006-2012'. Paper gepresenteerd op de Conference Elections and Democracy in Europe van het Scandinavian Network of European Studies, Brussel, 7-9 april 2014.
- Simon Otjes en Tom Louwerse, 'Personalised parliamentary behaviour without electoral incentives: the case of the Netherlands'. Paper gepresenteerd op het Politicologenetmaal, Universiteit Maastricht, Maastricht, 12-13 juni 2014.
- Simon Otjes, Tom Louwerse, Patrick Öhberg en David Willumsen, 'The impact of government majority status on parliamentary behaviour: comparing Sweden and the Netherlands'. Paper gepresenteerd op de General Conference van de ECPR, Glasgow, 3-6 september 2014.
- Simon Otjes en Anne Rasmussen, 'Persistent Organizations, Weakening Ties: Trade Unions and Left-wing political parties in the Netherlands'. Paper gepresenteerd op de bijeenkomst van het 'Left-wing Parties and Trade Unions project', Oslo, 24-25 april 2014; en op de General Conference van de ECPR, Glasgow, 3-6 september 2014.
- Simon Otjes en Harmen van der Veer, 'How Ideological and Institutional Factors Structure Voting Behaviour in the European Parliament'. Paper gepresenteerd op de General Conference van de ECPR Standing Group on Parliaments, Wenen, 26-28 juni 2014; en op de conferentie 'Rejecting Europe or Worried about the crisis? Explaining negative attitudes and sentiments towards European integration', Amsterdam, 8-9 november 2014.
- Gerrit Voerman, bijdrage aan het debat 'De plicht der politieke partijen', georganiseerd door het Montesquieu Instituut en het perscentrum Nieuwspoort, Den Haag, 5 maart 2014.
- Gerrit Voerman, 'Het functioneren van de Nederlandse politieke partijen'. Toespraak bij de presentatie van de bundel *Politieke partijen: overbodig of nodig?*, georganiseerd door de Raad voor het openbaar bestuur, Den Haag, 7 april 2014.
- Gerrit Voerman en Simon Otjes, 'Four flavors of Euroscepticism. The European elections in the Netherlands, May 2014'. Paper gepresenteerd op de conferentie 'Anti-Europeanism/Euro-skepticism in the wake of the European elections of May 2014'. Université de Strasbourg, Straatsburg, 13-14 november 2014.
- Huub Wijfjes and Gerrit Voerman, 'Pillarisation and Depillarisation tested in Digitized Media Historical Sources'. Paper gepresenteerd op de conferentie 'Digital Humanities

Day 2014', Centre for Digital Humanities, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 31 oktober 2014.